

הלכות סוכה תרלו-תרלו

שז

סוכה כשרה¹ שהרי אפילו תקרת הבית מתכשרת לסיכך ע"י מעשה זו כמו שנתבאר בסמ"ק תרל"א²:

תרל"ו דין סוכה שאולה וגו' וכו' י"ב סעיפים:

א מי שלא עשה סוכה קודם החג³ בין בשוגג בין במזיד⁴ הרי זה עושה סוכה בחולו של מועד⁵ ויושב בה⁶ ואע"פ שנאמר⁷ חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים אין כוונת הכתוב לעשות סוכה הראויה לשבעה ימים⁸ פרט לחולו של מועד שאינה ראויה לשבעה ימים⁹ אלא כוונת הכתוב כל שבעת הימים תעשה סוכה¹⁰ אם לא עשית ביום ראשון תעשה ביום שני ואפילו בסוף יום השביעי¹¹:

ב וכן מותר לצאת מסוכה זו ולישב בסוכה אחרת¹² ואין צריך לישב כל שבעת הימים בסוכה אחת¹³:

ג אע"פ שאמרה תורה חג הסוכות תעשה לך אך משלך¹⁴ כלומר שתהא הסוכה שלך ולא של חבירך אע"פ יוצא אדם ידי חובתו בסוכה שאולה¹⁵ דכיון שנכנס לה ברשות הרי היא כשלו¹⁶ ולא נאמר לך משלך אלא להוציא את הגולה¹⁷ ועל דרך שיתבאר¹⁸ וכן יוצא אדם ידי חובתו בסוכה שיש לו שותפות בה עם חבירו¹⁹ אפילו אם נכנס לה שלא ברשות חבירו ואין זה נקרא גול²⁰ כיון שעל דעת כן נשתתפו שכל אחד מהם ישתמש בה כרצונו²¹:

ד ואפילו סוכה הגולה פעמים שהיא כשרה כיצד הרי שתקין ישראל סוכתו וכו' חבירו והוציאו מסוכתו וגולה וישב בה יצא²² שאין הקרקע נגזלת²³ כלומר שאין עליה תורת גול כממלטלין לעמוד בחוקת הגול²⁴ וברשותו לכל דבר כגון שאם השבירה ברשות הגולן אין השבוע שלו²⁵ כמו כממלטלין²⁶ אלא לעולם היא בחוקת בעליה והרי היא כשאולה ביד הגולן²⁷ וכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע²⁸ שאינו נקנה להגולן אלא הרי הוא

לק"ש ח"ט ע' 348-350. החדשים וביאורים בש"ס ח"ב ע' פר"ט. שלחן המלך ח"ב ע' רמב"ג. יגדיל תורה (ג). ה' ע' שלה. כב ע' תרא. כפ ע' רבא. כנסת תורה די ע' סמ' שערי שלום סי' לא אות י"ג. הע"ב תקי" ע' 10.

טו נגזרא שם אליבא דרבנן.
טז סע"ה ת' ואיך.

יז תוס' שם ד"ה כל ריב"ש שם סי' שמו (גם לדעת רש"י שם ד"ה כל האוהה, ור"ן שם (יב, ב) ד"ה דת"ב). שו"ע שם.

יח שאמר עכ"פ לבתחלה, כדלקמן סי"א.
יט ריב"ש שם. ב"י ד"ה וכתב הר"ן.

כ רב נחמן לא, א והכנסים בביריתא שם. מור וש"ע סי"ג.
כא ביריתא ב"ק ק"ז, סע"ב בהכנסים. מור וש"ע ח"ט סי' שעא סי"א. וראה גם לקמן סי' תרמ"ט סי"ח. הל' גילה

סי"א.
כב רש"י סוכה שם ד"ה א' קרקע.

כג מור ורמ"א ח"ט שם. סמ"ע שם סי' ב. וראה לקמן סי' תרמ"ט סי"ח (להרחיב באחריות).

כד ראה מור וש"ע שם סי' שני סי"א וסי' ששם סי"ב.
כה רש"י סוכה שם ד"ה ואי איהו. מ"א סמ"ב.

כו רש"י שם ד"ה מחלווקת. חרוץ הא' שב"א ס"ק ז, כדעת הב' שבת"א ח"ט סי' ע"ג סי"א. וראה גם לקמן סי"ח.

יח סי"א סק"ג.
יט סוף ע"ב.

סימן תרל"ו

א רש"י כו, ב ד"ה ורבנן. רמב"ם פ"ו הפ"ו. מור וש"ע סי"א.

ב רמב"ם שם. שו"ע שם.
ג גמרא [בביתא] כו, ב בהכנסים. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

ד אף שאינו יושב בה שבעת ימים, ובדלקמן סי"ב.
ה דברים זו, ג'.

ו כדעת רבי אליעזר בביריתא שם.
ז רש"י שם ד"ה עשה.

ח נגזרא שם (עשה סוכה בחג). רבנו מנחם על הרמב"ם שם. ב"י ריש הפ"ו. לבוש סי"א. מ"ו ס"ק א.

ט רמב"ם שם. שו"ע שם. מ"ו שם. וראה פרס חב"ד 9 ע' 97.

י גמרא [בביתא] כו, ב בהכנסים. מור וש"ע שם.
יא מור ולבוש סוף סי"א.

יב בביתא כו, ב. ובדלקמן סי' תרמ"ט סי"א לענין לולב.
יג גמרא [בביתא] שם בהכנסים. מור וש"ע סי"ב.

יד לבוש סי"ב. וז"ה לקמן סי"א (שכשמשאילה מודעתו הרי כשלו נכנס, משא"כ בלאו הכי יוצא רק בריעבד). וראה

הלכות סוכה תרלו

שח

כשאל בירו ולפיכך סוכה זו שהיא בנויה על הקרקע הרי היא כשאלה ביר הגולן ויוצא הוא בה ידי חובתו כמו שיוצאין בסוכה שאולה¹⁰:

ה' ואם גול עצים וסיכך בהם סוכתו¹¹ אף על פי שלא הכין לסוכתו אלא הניחן על גבי סוכתו¹² ולא עשה בהן שום שינוי בענין שבשאר ימות השנה חייב להחזיר העצים עצמן להנגול¹³ שהרי לא קנה אותם כלל כיון שלא עשה בהם שום שינוי מכל מקום משום מצות סוכה¹⁴ תקנו חכמים שאין להנגול אלא דמי העצים בלבד¹⁵ ואינו צריך לסתור סוכתו כדי להחזיר לו העצים עצמן¹⁶ ומותר לישב בסוכה זו ואפילו לבתלה¹⁷.

ואם אין הגולן רוצה לתת לו דמי העצים אינו יוצא ידי חובתו בסוכה זו שהרי גזילה היא בירו¹⁸:

ז' וכן אם גול סוכה שאינה מחוברת לקרקע כגון שעשויה כראש העגלה או כראש הספינה¹⁹ שהרי היא כממלטלין ויש עליה תורת גול להיות עומדת בחזקת הגולן²⁰ לכל דבר ואינה כשאלה בירו אלא הרי היא גזילה תחת ידו ולפיכך אם ישב בה בחג לא יצא ידי חובתו.

ואפילו אם רוצה לתת להנגול דמי סוכתו אין מועיל לו כלום²¹ שלא תקנו חכמים כן אלא אם כן מרח עליה לבנותה לשם מצוה כגון שגול עצים וסיכך בהן²² אבל זה שגול סוכה כשירה ולא מרח עליה ולא הוציא עליה הוצאות להכשירה צריך להחזירה בעיניה לבעלה²³:

ז' וכן אם ראוהו בנה סוכה בקרקעיתו של שמעון²⁴ שלא מדעתו²⁵ ושמעון תקף על ראוהו והוציאו מסוכתו הבנויה בקרקע שלו וישב בה לא יצא ידי חובתו שהרי גזילה היא תחת ידו ואינה כשאלה כיון שאינה עומדת על קרקע של ראוהו.

ואע"פ שכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וקרקע אין עליה תורת גזילה אלא תורת שאלה מכל מקום כיון שאין הסוכה עומדת על קרקע של גזול אלא על קרקע של הגולן הרי היא בחזקתו של הגולן לכל דבר כמו שאר ממלטלין שביון שנכנס לרשות הגולן הרי היא בחזקתו לכל דבר ואינה כשאלה בירו אלא הרי הן גזולין תחת ידו²⁶:

ח' אבל אם ראוהו בנה סוכתו בקרקעו של שמעון מדעתו שהשאל לו הקרקע לשבעת ימי החג ואח"כ גול ממנו סוכתו וישב בה יצא ידי חובתו שכל שבעת ימי החג הקרקע של ראוהו וסוכתו עומדת בחזקתו אף לאחר שגולה שמעון ממנו²⁷ שכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע²⁸ שאין עליה תורת גזילה אלא תורת שאלה כמו שנתבאר²⁹:

לו רש"י שם ד"ה אי קרקע
לח רש"י שם ד"ה אבל

לט מדלעיל ס"ה.

מ רש"י שם. הנהגות אשרי פ"ב ס"ז פו. דמ"א ס"ג.

מא תוס' לא, א סוד"ה אבל. אור זרוע ח"ב ס"ז שם. הנהגות
אשרי שם. דמ"א שם.

מב תוס' שם. לנירס"ה (דשנ"א) [מהדו"א] הנהגות הב"ח
שם, ובאן בסוף המ"בין. אור זרוע הנהגות אשרי שם.

דדכ"י משה פ"ק א. מ"א סק"ד.

מג מ"א שם.

מד ב"ח שם. מ"א שם.

מה תירוצי הא' שבמ"א שם, ובדלעיל ס"ד וש"נ.

מו סעף ד.

כז גמרא שם. וראה לקמן פ"א דר"ינן רק בדיעבד.

כח גמרא לא, א. מור וש"ע ס"ג.

כט גמרא שם (לענין גול קורה, אפילו לא חיברו במ"ט).

ל רמב"ם פ"ה הב"ח. שו"ע שם.

ל גמרא שם (לכתר שבועה תרד בעיניה). מור וש"ע ח"מ

ס' שם פ"א.

לא רש"י שם ד"ה מפני (המצוה מושי' לה כל שבועה כבנין
קבע). סמ"ע שם סק"ד.

לב גמרא שם. רמב"ם שם. מור וש"ע ס"ג.

לז רש"י שם.

לח מ"א סק"ד.

לה טור בשם בעל העיטור ה"ל סוכת סף שער ד (פה).

לז רש"י לא, א ד"ה אבל. מור וש"ע ס"ג.

הלכות סוכה תרלו-תרלח

שמו

מ וכל זה בדיעבד שכבר ישב בה יצא ידי חובתו אבל לכתחלה אין לישב בסוכתו של חבירו שלא מדעתו אע"פ שאין דעתו לגולה ממנו¹⁰¹ שמא בעל הסוכה הוא מקפיד על זה שלא יראה חבירו את אכילתו ואת עסקיו כלי ידיעתו¹⁰².

אבל מותר לכנוס ולישב בסוכת חבירו בשעה שאין בעל הסוכה שם בסוכתו שבודאי לא יקפיד על זה שונה לו לאדם שתעשה מצוה כממנו¹⁰³ בדבר שאין בו חסרון כים כמו שנתבאר בסיומן י"ד¹⁰⁴.

י וכן אין לעשות סוכה לכתחלה בקרקע של חבירו שלא מדעתו¹⁰⁵ דשמא בעל הקרקע הוא מקפיד על שהוא קובע דירתו ברשותו כלי ידיעתו ואין אומרים נוח לו לאדם שיעשו מצוה כממנו אלא כשעושיין באקראי בעלמא אבל לא כששתמש כממנו בקביעות כמו שנתבאר בסיומן י"ד¹⁰⁶.

יא וכן אין לעשות סוכה לכתחלה בקרקע של רבים¹⁰⁷ כגון ברחוב העיר וכיוצא בו במקום שהרבים עוברים שם ואפילו אם כל העיר היא של ישראל והישראל הוא בודאי מוחל לו על כך מכל מקום אין לעשות סוכה ברשות הרבים שהרי יש לכל העולם הילוך בו¹⁰⁸ כמ"ש בח"מ סי' [ק]ס"ב¹⁰⁹ והגוים אינן מוחלין על כך והרי הוא סוכה גולה¹¹⁰.

ואע"פ שבדיעבד יוצא בסוכה גולה העומדת בקרקע [הנגול¹¹¹] כמו שנתבאר¹¹² מכל מקום לכתחלה אין לישב בסוכה העומדת בקרקע של חבירו מפני שאינה נקראת שלו ממש והתורה אמרה¹¹³ תעשה לך משלך ואינה דומה לשאלה ממש שהשאלה לו מדעתו והרי היא כשלו ממש¹¹⁴ ולכך יש למהות בהעושים סוכה ברשות הרבים.

וכל מקום שבארנו שאין לעשות שם סוכה לכתחלה ועבר ועשה אע"פ שהיא כשרה כמו שנתבאר מכל מקום אין לברך עליה¹¹⁵ כיון שע"ז עבירה באה סוכה זו לידו אין זה מברך אלא מנאץ¹¹⁶.

יב לא יקצין הישראל בעצמו את הסכך מיער של גוי¹¹⁷ אפילו מדעת הגוי¹¹⁸ אלא יקצצנו הגוי ויתננו ליד הישראל או יקצצנו ישראל אחר¹¹⁹ שלא יהיה יושב בסוכה זו שיעשו מסכך זה ויתננו לישראל בעל הסוכה מטעם שיתבאר בסיומן תרמ"ט¹²⁰ עיי"ש ושם יתבאר כל פרטי דין זה:

תרלח סוכה ונויה אסורין כל שבעה וכו' כ"א סעיפים:

א כשם שחל שם שמים על הקדשים¹²¹ ולכך הן אסורים¹²² בהנאה כך חל שם שמים על

מז תד"א ס"ג.	נט הרים מ, יג. וכדלעיל ס"ג.
מח מ"ד סק"ד.	ס כדלעיל שם, וש"נ.
מט מ"ז שם.	סא מ"א סוף סק"ג.
נ ס"מ וש"נ.	סב ב"ק צד, א. וכדלעיל ס' יא סוף ס"י"ב, וש"נ.
נא תד"א שם.	סג מהר"ל האל סוכות (ע' שסג). רד"א ס"ג.
נב סעף י.	סד אלה וזמא סק"א.
נג ירושלמי מ"ג ה"א. לפירוש אור ירוע ס' שב בסופו (ראוירי בלכתחלה). רבינו משה ס"ק א. (ד)ת"א ס"ג.	סה מ"ז ס' תירס סק"ו. מ"א ס' תרנב סק"ו. עפ"ת וקנים שם. וראה גם לעיל ס' יא ק"א ס"ג ג. לקמן
נד מ"א סק"ג.	סו תרנב ס"ח.
נה מ"ב. וראה גם לקמן ה"מ הל' גיולה ס"ג.	סז סעף ה.
נו מ"א שם. וראה לקמן ס' תרנב ס"א (בין מישראל בין מנכר). וש"נ.	
נז כן ריקן קובנטר השלחן.	סימן תלח
נח מ"ד וס"ז.	א נמדא [בירייתא] סוכה מ, א. ביצה ל, ב.
	ב רש"י שם ושם ד"ה על התנינה. וראה מ"ט וציונים.